

Somme steder ser det næsten ud, som om de store træer vokser direkte på stranden i det bare grus og sten. Og det gør de egentligt også. De har bare ikke altid gjort det. Andre steder stritter træernes rødder lige ud i luften i et næsten desperat forsøg på at finde fodfæste i intetheden. Også i dette tilfælde har det bestemt ikke været træets hensigt at placere sig sådan. Men overalt skrider, falder og hænger skovens træer oven for Røjle Klint hulter til bulter ud over den. Jorden nærmest forsvinder under dem, hvilket ikke er tilfældigt.



Røjle Klint. Træerne glider ned fra toppen af klinten, så det ser ud som om de vokser direkte på stranden.

Foto: Gunnar Larsen, Fyns Amt.

Følg stien fra p-pladsen på Kristiansmindevej til venstre. Går man lige ud, ender stien ved et udsigtspunkt oven for klinten. Man kan næppe undgå allerede på vejen ned til klinten at opdage, at her er jordbunden speciel. Besøger man klinten i en regnfuld periode, vil man måske selv opleve, ligesom træerne, at skride, glide eller falde på vejen derved.

Når man står på stranden og kigger hen langs klinten mod øst, så vil man straks se, at klinten er mere skrå end den er stejl. Allerede her, inden man går i gang med at kigge nærmere på lagene i den, får man et fingerpeg

om, at den består af "bløde" lag, der er villige til at skride ud. Til sammenligning findes der for eksempel langs Jyllands østkyst talrige kystklinter, der næsten står lodret op i luften. Klintens hældning giver således et fingerpeg om, hvad den indeholder. De stejle opbygges ofte af istidsler, også kaldet moræneler, der består af en skønsm blanding af ler, sand, grus og sten. De flade og skrånende klinter kan dog også godt indeholde moræneler, men det er sikkert, at de også har bløde eller løse lag, som for eksempel sand og ler uden sten.

Røjle Klint er et sted i særklasse. Her kan man se og opleve, hvordan Danmark blev modelleret af gletscherne under istiderne. For vi ved, at der har været mange. Mindst fire i Danmark. I klinten har man fundet spor efter de sidste tre istider, der hver især og op til flere gange i løbet af en istid, skød gletschertunger frem over landet. Derved blev hele eller dele af landet dækket af en dyne af is. Det skete alt sammen inden for de seneste blot 300.000-400.000 år.

Røjle Klint er imidlertid et godt sted til at se, hvordan gletscheris bestemt ikke altid blot breder sig blidt og blødt over det land, den dækker, som var den en dun-dyne. Flere steder i klinten øst for Sølyst kan man se, at lagene står lodret. Lagene består af sand og ler, der indeholder mineralet glimmer. Glimmer får både sandet og leret til at skinne og glimte i dagslyset. Tænk på et stykke lakridskonfekt, når der kigges efter lagene. Lagene er afsat nær kysten ved et hav, der dækkede det meste af Jylland, men kun en meget lille del af Fyn for godt 25 millioner år siden. Disse lag blev skubbet op og stillet på højkant af en vældig gletscher, der dækkede hele Fyn og en stor del af Jylland for omkring 20.000 år siden.

Går man længere mod øst mod den lille Kasmose Skov, når man til et sted hvor klinten begynder at blive lav. Her sker der noget nyt.

I klintens østlige ende kan man se det 25 millioner år gamle sand og ler.



Foto: Gunnar Larsen, Fyns Amt.

Klinten breder sig, næsten som en tunge, langt ud over stranden. Det skyldes, at den her på dette sted indeholder en særlig lertype, der er afsat på bunden af et hav for godt 45-55 millioner år siden. Leret er helt specielt. Når det bliver mættet med vand svulmer det op og bliver blødt som smør. Det skrider derfor meget villigt ud over stranden som store mudderstrømme, der til tider mest al alt minder om vælling. Geologerne betegner denne type ler som plastisk ler. Og den er de meget interesserede i at kortlægge. For der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, hvordan et hus, der bliver bygget oven på plastisk ler, vil komme til at se ud i løbet af en kort årrække. Fundamentet vil simpelthen revne og sprække. Helt galt går det, hvis der inden for blot et



Hajtand fundet i det plastiske ler ved Røjle Klint.

Det plastiske ler kaldte han derefter Terra Sigillata, segl-jord og foreslog, at det kunne bruges til statuer. Under 2. Verdenskrig brugte man det plastiske ler som hånd-sæbe. Den dag i dag finder leret stadig anvendelse idet det bliver brændt og anvendt som isoleringsmateriale.

Afslutningsvis må det fremhæves, at det næsten er malerisk at gå en tur langs Røjle Klint. Klintens lag danner tilsammen en storslået farvepalet fra det rødlige og gullige over i det grågrønne og det helt sorte. I naturfugtig tilstand fremstår de geologiske lag med de mest vidunderlige farver. Og maleretskaberne har man altid lige ved hånden. Brug fingrene. "Dyp" en finger i et godt lag og mal på en ny side i den medbragte lommebog. Det er ikke alene en aktivitet, der umiddelbart kan begejstre børnene, for tænk engang: Hvem har prøvet at male med farver der i virkeligheden er dan-net for 25 millioner år siden ved en kyst? Eller med ler fra havbunden, om-trent lige så gammel? Og for slet ikke at tale om: Hvem har prøvet at male med en gammel istid eller med et 300.000 år gammelt arktisk hav?



Børn kan få timer til at gå med at male med geologi.

Foto: Tove Stockmarr, Midtsønderjyllands Museum.

2 par meter fra huset står et højt træ. Det suger vandet væk fra leret, hvorved man risikerer at leret skrumper ind, med store sætningsskader på huset til følge. Så vil man bygge hus i nærheden af Røjle, gør man klogt i at konsultere geologerne først.

Det plastiske ler indeholder ved nærmere undersøgelse ofte flere slags "skatte". Er man heldig, finder man måske en hajtand, der blev tabt af en haj der svømmede rundt i havet for 50 millioner år siden. Eller måske finder man et stykke af det gullige mineral silkespat. Det minder mest om matteret glas. Eller måske finder man små terninger af et næsten guldagtigt mineral, der kaldes svovlkis eller pyrit. Det var ikke helt uden grund, at man i 1700-tallet mente, at det plastiske ler ved Røjle var af en ganske særlig beskaffenhed.

I 1735 skrev grev Stollberg til kong Christian VI, at man i det plastiske ler og i svovlkisen kunne finde og udnytte både guld og sølv. Kongen lod leret undersøge, hvorefter man fandt op til flere gram guld i 50 gram ler.



## Røjle Klint Kan man vaske hænder i ler?

Ler så fedt og blødt som smør. Silkespat så glat som en barnekind. En hajtand så skarp som en kniv. Klare sukkende kildevæld og "falsk guld" som kan forblænde. Røjle Klint har i århundreder været genstand for konger og grevers bevågenhed. For man mente, at klintens lag indeholdt både sølv og guld. Og i middelalderen brugte man ler fra klinten som medicin.

Under 2. Verdenskrig ændredes mange ting. Man nøjedes da med at bruge det som håndsæbe. Røjle Klint indeholder lag, der fortæller ikke mindre end 50 millioner år af Danmarks geologiske historie.

### Hvor:

Røjle Klint ligger godt 8 km nordøst for Middelfart.

### Koordinater:

55-55199  
9-806714

Find flere steder på:  
[www.geus.dk/naturperler](http://www.geus.dk/naturperler)



GEUS

[www.geus.dk](http://www.geus.dk)



### Tekst:

Geolog, naturvejleder Tove Stockmarr